

Проблема строків у кримінальному процесі, способи їх вирішення

Морозова Д.О., здобувач освітнього ступеня магістр ННІ №1 НАВС.

Наук керівник: професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, професор **Письменний Д.П.**

Прийняття нового Кримінально процесуального кодексу України 13 квітня 2012 року зумовило радикальну зміну вітчизняної кримінально-процесуальної доктрини. Необхідно відзначити, що КПК України 2012 р. Має значно більш прогресивний вигляд у порівнянні з попереднім КПК України 1960 р., адже вперше на законодавчому рівні був закріплений принцип розумності строків.

Проблема розумності строків кримінального провадження є новою для сучасної юридичної науки, ця проблематика знайшла своє місце у наукових працях Блохіна Г.І., Гловюк І.В., Чукинської О.П., Леоненко М.І., Толочко О.М., Чурікової І.В..

Так, відповідно до статті 28 КПК України, можна визначити, що під розумними строком доцільно розуміти найкоротший строк розгляду і вирішення кримінального провадження, проведення процесуальної дії або винесення процесуального рішення, який достатній для надання своєчасного (без невиправданих зволікань) судового захисту порушених прав, свобод та інтересів, досягнення мети процесуальної дії та взагалі завдань кримінального провадження.

Дійсно, в ч. 1 ст. 28 КПК зазначається: «...розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень». Але об'єктивно необхідні строки визначають слідчий, прокурор, слідчий суддя для кожного випадку окремо залежно від слідчої ситуації. І тому критерій «об'єктивно необхідний» є неконкретним, таким, що залежить від внутрішнього переконання посадової особи, тобто має суб'єктивний характер і також призведе до різного тлумачення поняття «розумний строк», а це, у свою чергу, спровокує подання безлічі скарг, клопотань з боку підозрюваного, обвинуваченого та захисту, адже вони по-своєму тлумачитимуть поняття «розумний строк».

Варто зазначити, що закріплення принципу «розумності строків» у КПК саме по собі не стане гарантією забезпечення прав учасників кримінального процесу. При обчисленні «розумного строку розслідування» судом приймаються до уваги лише строки проведення органами влади тих дій, які є доцільними. Більш менш ефективний контроль за дотриманням процесуальних строків здійснюється лише на досудовому слідстві тому, що по-перше КПК України досить чітко встановлює термін розслідування кримінального провадження, по-друге, нагляд за дотриманням законності (у тому числі і строків), здійснюється прокурором і судом, і, по-третє, за порушення строків до виних осіб може застосовуватися юридична відповідальність.

Певні кроки до забезпечення права, гарантованого ст. 28 КПК України, а також ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на розумність строків розслідування та розгляду справи вже зроблено, однак без прийняття окремих змін до законодавства, якими буде встановлено ефективний механізм захисту права особи на досудове провадження та судовий розгляд у розумний строк, принцип розумності строків у кримінальному провадженні не може бути реалізований повною мірою, порушення процесуальних строків призводить до зниження ефективності роботи правоохоронних органів, оскільки злочини розкриваються несвоєчасно, розслідування їх невиправдано затягується, підозрювані безпідставно тримаються тривалий час у слідчих ізоляторах.

На цьому етапі, застосування принципу «розумності строків» є ще не напрацьованим, необхідно переймати досвід Європи, Європейського суду з прав людини та привести законодавству України до міжнародних стандартів. Головним завданням законотворця повинно стати створення дієвого механізму забезпечення принципу розумних строків, а саме – створення системи ефективних правових засобів, що дозволили б досягти рівноваги реалізації публічних і законних інтересів конкретних суб'єктів кримінально-процесуального провадження.